

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 8 fl. (6 coroane).

Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).

Pentru România 15 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrațiunii (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Invitare de abonament.

Peste două săptămâni, adică cu 30 Iunie v. 1897 încetează abonamentul la „Foaia Poporului” pe jumătatea dintâiu a anului acesta. Onorații cetitori, cari au plătit abonamentul numai pe o jumătate de an, sînt rugați a și-l reînoui până la 30 Iunie c. v., ca să nu fim siliți a înceta cu trimiterea foii.

„Foaia Poporului” va fi și în viitor, ceea-ce a fost în trecut, *luptătoare pentru câștigarea drepturilor naționale, apărătoare a drepturilor poporului român și o povăzuitoare sinceră a țeranului și oamenilor dela sate în afaceri de politică națională, economie, literatură etc.* Ea va eși ca și până acum, *ilustrată și prețul va fi același și adică:*

Pentru Austro-Ungaria.

Pe un an întreg 3 fl. (6 coroane)

Pe o jum. de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).

Pentru România.

Pe un an întreg 15 lei

Pe o jumătate de an 7 lei 50 bani.

Pe timp mai scurt nu pntem primi abonamente, nici dela alt termin, decât dela mijlocul anului (1 Iulie) pe un jumătate de an, sau pe un an. Onoraților cetitori, cari au fost abonați numai pe jumătate de an, le trimitem de odată cu foaia și *mandate postale (posta utal-vány), cu adresa noastră tipărită și cu numărul sub care primesc foaia, scris gata pe coupon, așa că trimițitorul nu are decât să scrie numele seu și cifrele la locurile convenite și să pună banii, dimpreună cu mandatul la postă.*

Abonenții noi sînt rugați a și scrie numele lor și al comunei foarte curat și ceteț, însemnând posta din urmă.

Deschizend deci nou abonament la „Foaia Poporului” rugăm pe toți prietini și spriginitorii nostri și ai cauzei naționale, să nu ne lipească de prețiosul lor sprigin și să lățească foaia în cercul cunoștințelor lor. Noi ne vom strădui a le da, ca și în trecut, o foaie bună, folositoare și cu frumoase ilustrațiuni.

Administrațiunea

„Foi Poporului”.

Să luptăm, să ne luminăm!

În curend se vor împlini patru ani și jumătate de când „Foaia Poporului” și-a desfăcut falnicul seu steag în mijlocul poporului românesc. De atunci și până în ziua de azi ea s'a nisuit a lucra în direcția, ce ni-o arată cuvintele puse în fruntea acestui articol. Ea a fost întemeiată din partea *comitetului național*, ca să lucre pentru ocrotirea și câștigarea drepturilor poporului român și lumina să răspândească pretutindenea, pe unde ajunge. La acest scop a țintit ea fără șovăire, fără preget.

Cum însă drepturile răpitate și călcate în picioare de secol de dușmanii neamului nostru numai prin luptă se pot câștiga, *Foaia Poporului* a deschis și

a dus luptă aprigă de când ea ființează, și la luptă a chemat și îndemnat pe întreg poporul românesc, la luptă crâncenă, în care să se folosească toate mijloacele iertate de lege, pentru a ajunge la limanul dorit.

De altă parte știind, că numai prin lumină un popor poate în zilele noastre să dea înainte și să și croiască o soarte mai bună, „Foaia Poporului” s'a nisuit a răspândi în lumea românească raze binefăcătoare de învățătură în toate privințele, pe teren politic, cultural și economic. Apoi a arătat și desvilit totodată cetitorilor nobilele lucrări și marile figuri ale strămoșilor nostri, cu cari cu drept cuvânt ne putem făli înaintea altor popoare, chiar mai culte și mai înaintate de cât noi.

Să luptăm, și se ne luminăm — aceasta a fost devisa „Foi Poporului” dela început și până azi. Numai luptând și nisuind totodată a ne lumina, putem se ajungem la drepturile, ce ni-se cuvin în patria noastră. Dacă am lupta, fără să fim luminați, am orbeca în întunec, ear' luminarea și învățătura nu ne-ar folosi nimic, dacă am fi moleșiți și ne-am retrage din luptă.

Calea arătată pe scurt prin cele două cuvinte, a fost bună și nimerită. Aceasta ne-o dovedesc două împregiurări cu deosebire: întâiu că poporul românesc cu drag a urmat aceasta cale și cu drag s'a adunat în giurul „Foi Poporului” și a doua, că dușmanii s'au năpustit asupra noastră și asupra tuturor acelor, cari susțin lupta și caută lumina. Da, căci dușmanii doritori ar fi, ca moleșiți să fim și se suferim în tăcere toate nelegiuirile și încălcările nedrepte, ear' de altă parte neluminați se rămânem, căci numai așa nădăjduesc a ne putea stăpâni.

Aceasta însă nu se va întempla și nu e iertat să se întemple! Poporul românesc zi de zi face pași înainte în deșteptare și în tărie. Ear' la aceasta au lucrat și lucră mult, pe lângă biserică și școală, foile naționale, dar' în rëndul întâiu *Foaia Poporului*.

Și dacă *Foaia Poporului* a lucrat cu răvnă până acum în aceasta privință, ea va lucra tot așa și în viitor. Prigo-nirile și huidnelile, ce ne vin din partea dușmanilor, nici nu ne înfrică, nici nu ne

moaie, ear' curagiul și însuflețirea pentru luptă ni-le împrumutăm dela iubitul nostru popor, frunțași și țerani deopotrivă și ni-le dă dreptatea cauzei noastre.

Cauza noastră este dreaptă și sfântă, căci drept și sfânt este a pretinde, a cere, să ne fie ertat în străvechiul și părintescul nostru pământ a ne desvolta în limba noastră și a trăi după firea și înclinările noastre, ce le-am moștenit dela înaintași. Pentru aceasta luptăm și, repetăm, că aceasta e o cauză dreaptă și sfântă.

Datorința noastră a tuturor este a lumina despre aceasta și pe aceia dintre noi, cari încă nu ar ști-o sau ar sta la îndoială. Ear' spre acest scop cel mai puternic și mai potrivit mijloc este *Foaia Poporului*, care *luptă și lumina* și-a seris pe steagul ei.

Frunțașii poporului nostru și toți aceia, cari sînt pătrunși de sfințenia cauzei noastre naționale, credem, că nu vor pregeta a ne tinde mână de ajutor, lățind „Foaia Poporului” în cercuri tot mai largi.

Când îi rugăm la aceasta ne luăm voie a le zice, ca să nu uite a lăți totodată sămënța bunei înțelegeri și a unirii între noi, căci numai luptând umăr la umăr vom pute duce cauza noastră la isbândă.

Zorile isbândeii încep a se arăta, deci cu curaj și însuflețire — înainte.

Premiu pentru abonenți.

Redacția „Foi Poporului” vëndend că gustul de cetit crește tot mai mult și în chip îmbucurător la poporul nostru, a hotărît să dea abonenților foii un frumos **premiu literar**.

Premiul va fi: o colecție sau **adunare de poezii populare și naționale**, împodobită cu **portretele mai multor poeți** de ai nostri.

Premiul se va da în cinste la toți abonenții foii din jumătatea a doaua de an, și dacă n'au fost abonați mai înainte.

Cine deci voește să capete în cinste un frumos premiu, să se grăbească a abona „Foaia Poporului”.

Plătește Române!... Ziarele maghiare anunță, că consilierul din ministerul de interne *Stesser*, a gătat proiectul de lege, privitor la luarea în stăpânire de câtră stat a teatrelor maghiare dela țeară. Deocamdată se vor cheltui din partea statului 150,00 fl. pe an, pentru ajutorarea teatrelor maghiare. Cât mai curând va trece la stat teatrul național maghiar din Cluj; statul va zidi cu mari cheltuieli în Cluj un teatru nou, pompos.

Adecă noue jertfe pentru de a susținea niște teatraliști flămânzi, pe cari publicul maghiar sau nu vrea sau nu poate să-i susție. Plătește sărac Române, pân'te spetești, ca statul să aibă ce risipi pentru »arta« maghiaroidană, pentru de a să îmbuibă stăpânitorii!

Strossmayer pentru Croația. Episcopul *Strossmayer*, neînfrântul naționalist croat, a dat de curând un circular clerului din diecesa sa, în care, arătând, că în vremile din urmă credincioșii sei pelerinează în mulțime mare la locul de pelerinagiu *Mariagyud* (comitatul Baranya), în loc de a cerceta locurile sfinte din Croația, — recomandă preoților să îndemne pe credincioși a înceta să pelerineze în Ungaria, când Croația are atâtea locuri de pelerinagiu.

Foile ungurești pentru acest fapt atacă aspru pe bravul episcop naționalist.

Răpire de copii. O pătesc Sașii cu Maghiarii. Știm adecă, că partea cea mai mare a poporului săsesc, așa numiți *Sași negri*, merg mână în mână cu politica guvernului maghiar și o spriginesc, în nădejdea, că vor fi cruțați de Maghiari. Dar' Sașii se înșeală, căci guvernul maghiar din ce te arăți mai cap plecat, de aceea vrea mai mult să te calce.

Astfel se vestește, că ministrul *Wlassics* are de gând se întemeieze kisdedovuri, mai ales în comunele săsești din *Țeara-Bârsei*. Adecă vrea să înceapă cu maghiarisarea copiilor sași de mici.

Ziarele săsești au întimpinat, cum se cuvine acest ordin ministerial. Presa națională germană se ocupă și ea de această nouă lovitură.

Deutsche Zeitung din Viena scrie un articol intitulat »*Kinderraub*« (pe românește: răpire de copii) și asemănă pe Maghiari cu

Turcii, care își aveau oștirea de ianiceri crescută din copii răpiți dela familiile creștine.

»Vreau să crească ianiceri ai maghiarismului — scrie »D. Z.« — cari renegându-și limba maternă și schimbându-și numele familiar, să pornească spre lățirea maghiarisării asupra acelora a căror sânge și oase ei înșiși sunt.

»D. Z.« provoacă pe Germani să pășască cu toții spre a osândi această purcedere, care nu e decât »o batjocură a ori-ce civilizație și a ori-ce simțământ de drept omenesc«.

Oare aceste și alte asemenea măsuri, ce le ia guvernul față de Sașii, cari îl spriginesc și în dietă, nu vor deschide ochii Sașilor, să vadă că cu dușmanul de moarte nu e a se face *legătură*, ci *luptă* de apărare?

Maghiarii și naționalitățile din Ungaria. Un ziar de frunte nemțesc *Neue Preussische Kreuz-Zeitung* din Berlin, care de ani de-a rândul a luat parte naționalităților din Ungaria și Ardeal, a scris de nou un articol împotriva Maghiarilor. Articolul se ocupă cu proiectul unguresc de lege, privitor la curțile cu jurați ce au să se introducă. Să știe, că acest proiect prevede, că jurații nu pot fi decât *cetățeni cari știu scrie și cete ungurește*, cu alte cuvinte Români, Slavii și Germanii neștiind și nevoind mai ales să învețe această limbă, au să fie judecați numai de Maghiari.

Ziarul german arată că acest proiect e îndreptat împotriva naționalităților. Articolul se sfârșește astfel:

»În acest chip sunt călcate în picioare și batjocorite drepturile naționalităților în Ungaria. În această neagră situație rămâne însă o mângâiere: *Maghiarii trebuie să se temgrosav de naționalități*, pentru-că această lege e pornită din frică, ear' frica e rău sfetnic. E vorba să se știe dacă aceasta e calea cea adevărată de a întări statul Sf. Stefan? Nu-i vorbă, Maghiarii pot cu chipul acesta să procure la suprafață liniște, liniște de citimir, — dar' ce se va fi întemplant sub suprafață? Ce va isbucni din aceste adâncimi?»

„*Glasul țeranului.* În *Bucovina* va eși în curând o revistă economică-politică, cu numele de mai sus, menită pentru luminarea poporului român din acea țerișoară.

O fundație frumoasă.

La sfârșitul săptămânii trecute doi bărbați vrednici a pierdut poporul românesc. Unul, un nepot al Metropolitului *Alexandru Sterca Șuluț* este *Dionisiu Sterca Șuluț*, fost jude de tribunal în pensiune și președintele băncii „*Arieșana*“ din Turda, care a răposat Joi, în 17 Iunie c. în Turda, în vârstă de 72 de ani ear' a doua zi, Vineri, în 18 a. luni a încetat din viață, în vârstă de 82 de ani în Cluj *Alexandru Bohățel*, căpitan în pensiune al fostului district al Năsăudului și președintele băncii „*Economul*“ din Cluj.

Amândoi răposaii au fost bărbați de mare valoare, deși în politică puțin s'au amestecat. Până au fost în deregătorie au lucrat pentru Români, făcând bine la mulți și înaintând cauzele poporului în cercul lor de lucrare, ear' după-ce s'au pensionat, amândoi au lucrat pe terenul cultural și economic. *Șuluț* a luat parte însemnată la înființarea și conducerea „*Arieșanei*“ din Turda, ear' *Bohățel* la „*Economul*“ în Cluj, fiind amândoi membrii la „*Asociațiunea transilvană*“ și la alte înșotiri și peste tot spriginitorii așezămintelor și întreprinderilor noastre culturale. *Bohățel* tocmai în zilele aceste s'a pus în fruntea mișcării ce s'a pornit pentru câștigarea *autonomiei* bisericii române unite, despre care am făcut pomenire în numărul trecut. El a iscălit convocarea la conferența din Cluj, dimpreună cu alți fruntași Români, dar' moartea l'a răpit din șirul luptătorilor, lăsând un loc gol, greu de umplut.

Durerea și întristarea, ce cauzează inimilor românești pierderea acestor doi vrednici stélpi ai nației noastre, să alină și să înviează prin o faptă nobilă, ce să vestește.

Din Turda se scrie, că *Dionisiu St. Șuluț* și-a lăsat întreaga sa avere ca fundație pentru școala română din Turda.

FOIȚA.

Poesii populare.

Din Seleuș-Cigirel.

Culese de *Șandru Văsălie*, june.

Frunză verde, tău sărat,
Mândruța m'a lăsat
Dar' nu mi tare băvat.
M'a urft pentru minciuni
Căci acum de două luni
Ea mă tot batjocorește,
Cu mine nu mai vorbește.

Te-am văzut, mândră de mult
Că pe mine m'ai urft;
Dar' și eu te-oi păcăli
Cu tine n'oi mai vorbi,
Și m'oiu duce pe uliță
Și 'mi-oiu căpăta leliță,
Mai mândră și mai frumoasă
Nu ca tine scurtă, groasă,
Mai mândră și mai năltuță
Nu ca tine-o hârboicută,

Mai mândră, mai sănătoasă
Nu ca tin' picior de coasă.

Frunză verde iedera,
Fetele din Pâncota
Eu pe tatăl lor de chică
Și-l duc până la potică
Să-i cumpere serecică,
Giaba că-i numai obiele
Să-i cumpere rumenele,
Rumenele cu merța,
Serecică cu tabla.
Batâr cât s'or rumeni
Fete ca la noi n'or fi.
Că la noi sunt mai frumoase
Ca piciorul dela coasă,
Piciorul dacă-l tocmesti,
Stai în loc și odichnești,
Și fetița când o joc
Stau în loc și-i dau noroc.

Bate vântule cât poți
Dorul din lume să-l scoți,
Și bate cu vifor rău
Să scoți și doruțul meu
Că nu-l mai pot alina
Fără 'n brațe la mândra.

Frunză verde trandafir
Hai mândră să ne iubim
Că e vremea de iubit
Că câmpu ne-a înverzit
Unde calci urmă nu faci,
Unde șezi nu te mai vezi,
Mândră dracu-a mai văzut
Grădina fără pârlez
Dragoste fără necaz,
Mândră dracu-a mai văzut
Grădinuța nesăpată
Și dragoste nestricată.

Măi badiță, badiicum
N'ai rușine nici de cum
Că săruți fetele 'n drum?
Da cum nu le oi săruta
Că-s făcute 'n voia mea,
Ochișori de căprioară,
Face voinicii să moară.
Mândră pentru ochii tei
'Mi-am lăsat părinții mei,
Mândră pentru gura ta
'Mi-am lăsat moșia mea.

Averea se urcă la însemnata sumă de 20.000 fl.

Fapta aceasta frumoasă vorbește de sine. Ea încununează în chip vrednic viața dăruitorului și-i asigură un titlu de recunoștință și mulțumită înaintea tuturor Românilor.

Nepotul s'a arătat vrednic de faptele și pomenirea neperitoare a marelui seu unchiu: amândoi și-au depus agoni-seala muncii lor pe altarul culturii naționale.

Văzând astfel de pilde frumoase, ni-se adună de nou puterile, ca să ducem înainte lupta pentru drepturile naționale, bine știind, că până-când un popor are în sinul seu oameni plini de iubire și de interes pentru binele obșteșc, cum a fost răposatul *Dionisiu Sterca Șuluț*, e sigur de înaintare, de izbândă.

Nemții pentru Sași.

În Germania este între multe alte societăți o însoțire sau o Ligă pentru apărarea Nemților, cari locuiesc în afară de hotarele Țării nemțești, numită *Altdeutscher Verband*. Această Ligă nemțească a ținut o mare adunare în *Lipsca*, în zilele de 9 și 10 Iunie c. Scopul adunării a fost să se pronunțe asupra stării Nemților din deosebitele țeri. Între altele a venit la rând și purtarea Maghiarilor față de Nemții din Ungaria și cu deosebire față de *Sașii din Ardeal*. Adunarea a vestejit purtarea Maghiarilor față de Sași.

La adunare au luat parte din Ardeal dnii *Dr. Lurtz* și *Dr. Flechtenmacher*, amândoi din Brașov și cei mai de frunte bărbați ai Sașilor verzi. Amândoi au ținut câte o vorbire. În ziua întâiu a vorbit *Flechtenmacher* zicând, că a venit la adunarea Ligei, dimpreună cu *Dr. Lurtz*, ca să desmintă știrea falsă, ce se lățește tot mai mult în Germania, că Sașii din Ardeal voesc a se omori național-cește și astfel a eși din nația germană.

Asigură, că aceasta nu e adevărat, și e de nădejdea, că și Sașii negrii se vor convinge, că politica de oportunitate nu duce la bine și cu toții se vor grupa sub steagul național săsesc și vor lupta împotriva apăsării Maghiarilor.

A doua zi a vorbit *Dr. Lurtz* la banchet. El la dorința președintelui a ținut un toast pentru *Bismarck*, și trecând la Sași, a arătat că Sașii de 700 ani și-au păstrat în Ardeal limba și conștiința națională. Nici când acestea n'au fost atât de aspru lovite, ca acum, de valorile ungarismului. Sașii însă sunt gata de luptă pe viață și moarte și le dă putere conștiința, că pot conta la simpatia tuturor Nemților.

Ziarul *Altdeutsche Zeitung* scrie, că vorbirile aceste au produs o însuflețire de nedescris, semn de iubirea și interesul, ce-l au Nemții din Germania pentru Sașii nostri. Că ziarele maghiare scupă foc de mânie, asta doar' e de prisos a o spune.

Societatea „Frăția“.

Ardeleni de ai noștrii duși în România, dimpreună cu frații de acolo, cu durere pentru noi cei apăsăți și prizoniți de păgâna stăpânire ungurească, au întemeiat deosebite societăți sau însoțiri, pentru a ne ajutama în greaua noastră luptă națională.

Astfel este societatea „*Transilvania*“ din București, care dă stipendii pentru studenți de ai noștrii și pentru ucenici și calfe de măiestri.

O asemenea mare însoțire este *Liga culturală*, susținută de toți Românii, a cărei scop este a ajutama pe Românii de aici pe toate terenele.

În timpul mai nou s'a întemeiat la București cu un scop asemenea nobil, societatea „*Frăția*“. Aceasta însoțire s'a întemeiat din partea Românilor din comuna *Cața* (lângă *Cohalm*), cari sunt duși și așezați la București. Scopul acestor Români bravi este, ca să ajutoare pe părinții și frații lor din *Cața*, ca se poată lupta cu izbândă atât împotriva maghiarizării, cât și împotriva consătenilor Sași, cari li prigonesc mai cu seamă pe terenul economic.

Afară de terenul economic, *Frăția* dă ajutor Românilor din *Cața* și pe teren cultural. Ea cumpără cărți la copii de școală săraci și dă ajutoare pentru încurajarea băieților la meserii.

Membrii harnici ai *Frăției* au adunat din taxele lor și din venitul unor petreceri un capital de preste 2200 de lei (preste 1000 fl) În anul acesta a fost ales de președinte harnicul tinăr *Ignatie Mircea*, tot din *Cața* și care învață dreptul în București. Acest tinăr a dat un nou avânt tinerei însoțiri, cari tot mai mult își va revêrsa bunătatea sa asupra Românilor din *Cața*.

O asemenea însoțire au întemeiat și Românii din comuna *Dârlos*, aflători în București.

Văzând aceste nisuițe vrednice de laudă, inima ni-se umple de bucurie și de mulțumită pentru frații noștri duși dela noi, cari nu ne-au uitat și se interesează de soartea noastră.

Onoare și mulțumită lor!

SCRISORI.

Alegere de notar.

Din Bihor, 17 Iunie n. c.

Onorate dle Redactor!

La 8 Iunie n. c. în cercul notarial de *Abramul de-sus*, de care se țin comunele: *Satulbarbă*, *Mărgine* și *Chiribiș* s'a ținut alegere de notar. Candidați au fost 7 inși, între cari și doi Români, în locul întâiu a fost candidat dl notar substitut *Ioan Albu*, bravul fiu al parochului *Dimitrie Albu* din *Cheresig*, fo t scriitor mai bine de 8 ani la oficiul protopretorial din *Mărghita*, dl *Iosif Genț*, notar în *Chet*, *Gavriil Baronyi* în *Vedreș-Abrány*, nemotenie cu protopretorul și *Ladislau Horváth*, notar substitut în *Margita*, fiu al notarului de acolo; ceilalți nu-i amintesc. *Genț* și *Horváth* în favorul lui *Albu* și-au retras recursele. Din 51 de voturi *Albu* a intrunit 37, ear' *Baronyi* 14 voturi.

Lauda acestei fapte rar pomenită la noi *Bărcăuanii-bihoreni*, o merită bravii parochi din *Soldobagiu* *Ioan Lazău*, administrator în *Satulbarbă*, *Petru Lazar*, în *Margine* și *Ioan Farcas* în *Abramul-superior*, administrator de *Chiribiș*, cari ca adevărați apostoli ai turmei lor naționale, au luptat cu mult zel și curaj spre ajungerea scopului dorit. Alegătorii români s'au purtat foarte bine, au ascultat cu toții glasul păstorilor lor și au votat toți pentru *Albu*, ceea-ce le este spre laudă.

Nu pot trece cu vederea să nu amintesc că dl protopretor *Tihamér Morvay* în vorbirea de deschidere a recomandat pe *Albu* alegătorilor, recunoscând că e om drept, cum se cade, cu suflet bun și dat chemării sale, un fapt acesta al domnului protopretor, care e o adevărată minunea minunilor pe la noi.

Bărcăuanul.

Cor bisericesc.

Hondol, în Maiu 1897.

Stim. Domnule Redactor!

Dl învțător al nostru *Alexandru Iovan* ne-a intrunit cu mare greutate pe vre-o șese-sprezece persoane pentru de a forma un cor

Dorule tu mai legat
Ca pe-o vită lângă gard
Vita o legi c'o funiță
Și pe mine c'o guriță.
Frunză verde foi de cepe
Șezătoarea să începe
Hăideți fete la băciuț
Să vă capete drăguț
Înăltuț și subțirel
Frumușel ca un inel
Ca un urs cei scos din ruji
Tu cu el nu vrei să fugi.
Dar' dice nu vrei să fugi?
Că și tu ești cam frumoasă
Ca piciorul dela coasă,
Ești mândră ca burueana
Cându-i coale de cu toamna,
Când floarea să potolește
Obrazu tău să ncrețește.
Frunzuță verde de mere
Am avut și eu muere
Și-a murit mâncând jumere.
Am avut și eu leliță
Și-a murit mâncând jintiță.

Frunză verde de sălătă
Am avut o mândră-odată
Când meream să o iubesc
Trebea cu boi să-o clătesc
Dar' de aceea m'a plăcut
Numai mumăsa n'a vrut,
Când era mai drag de ea
Atunci seara nu venea
Că n'o lasă mumă-sa,
Căci să teme că o fur.
Dară nu să teamă rău
Nu-mi trebe pe capul meu
Căci nu-mi trebe că-i lenoasă
Și mă tem că nu ști coasă.

Din Pecica-română.

Culese de *Eutim Oniția* învțător în *Radomanesti*.

Frunză verde de bujori
Avu mama doi ficiori
Și umplu lumea cu noi;
Unul merse 'n cătanie
Eară eu în dăscălie,

Dăscălia-i pâne-amară
Că umbli din țeară 'n țeară
Și umbli din loc 'n loc
Ca omul făr' de noroc.
Și umbli din sat 'n sat,
Ca și omul cel sărac.
Dar' du-mă Doamne 'n țeara-mea
C'oi trăi cum voiu putea,
Și du-mă Doamne d'acia
Cu trei cai, cu cocia.
Să mă vęd în țeara mea
Nu aş schimba cu lumea
Și să mă vęd într'ai mei frați
Nu aş schimba cu 'mperați.
Astăzi e o săptămână
De cându-i ciuma 'n grădină
Măncă flori din rōdăcină,
Pe mândra dela inimă.
Măncă ciumo ce-i măncă
Numai lasă-mi pe mândra
De cât mi-ar muri mândra
Mai bine arză-mi casa.

vocal bisericesc, și cu ajutorul lui Dumnezeu de abia numai dela 25 Martie a. e. punându-ne la probă am și cântat la Dumineca florilor pentru întâia-dată irimosul și chero-vicul în două voci de pe note, cor mixt, băieți școlari și noi oameni mari, mai toți căsătoriți. Aceasta a stîrnit o foarte mare plăcere între parochienii din comuna noastră și cu toții ne-au îndemnat ca să mai continuăm și mai departe cu cântatul și la alte ocațiuni. Așa stînd treaba și cu plăcere luând la cunoștință voia poporului, am mai cântat și în Vinerea patimilor seara, când am încungiurat biserica, și mai în urmă versul înmormântării Domnului Christos, tot în două voci. Aceasta a atras și mai tare plăcerea poporului, și ne-a încurajat și mai departe. După aceste petrecute chiar și harnicul nostru preot dl *Petru Mihuci*, care e totodată și director la banca noastră *Hondoleana*, văzînd purtarea noastră și aflînd de plăcerea poporului, ne-a încurajat și mai tare, că noi cât mai în grabă să putem forma un cor în toată regula.

Astfel încurajați de cătră toți am mai cântat și a doua zi de sfințele Paști cherovicul și priceasna, care ear' să vede a plăcut poporului, căci din întemplantare murind doi juni tineri deodată, la acea înmormântare care a fost la amîndoi deodată a treia zi de Paști, am fost invitați, unde am și luat parte și am cântat unele cântări ear' în două voci. De atunci sînt m fericiți, căci în toată Dumineca după amezzi ne mai cercetează în școală și unii dintre bătrânii poporului nostru, cari după-cum am băgat de seamă, când facem probe și cântăm, li-se umplu ochii de lacrimi.

Merge însă foarte cu greu pe lângă toată stăruința dlui nostru învățător, căci cea mai mare parte dintre coriști, deși locuitori în Hondol, abia numai Dumineca și în sărbători mai însemnate ne putem intruni la cântări, ca să învățăm, când strada de lângă școală e ticsuită de popor, care ascultă la probele noastre; nu ca să ne lăudăm dar' am auzit și pe străini din alte comune zicînd, că ne producem în destul de bine după împregiurările în care ne aflăm. Zic dar' *cătră frații coriști înainte!*

Un corist.

DIN LUME.

Inbulele reginei Angliei.

În Londra s'a sărbătorit săptămîna aceasta inbulele de diamant al reginei *Victoria*.

Acum se împlinesc adecă 60 de ani de când este regină. În Londra s'au dat din acest prilej sărbări pompoase, cu părâzi mari; s'au adunat la 2 milioane de străini, din toate părțile lumii, între cari sînt trimișii tuturor domnitorilor, a gratula reginei, în numele lor. Parlamentul englez a gratulat în scris reginei și a luat parte la sărbări, afară de deputații Irlandezi.

În numele acestora a protestat în parlament *Dillon* și *Redmond*, arătînd, că Irlandezii nu pot sărbări și nu se pot bucura, din pricină, că sub domnia reginei

Victoria Irlanda a sărăcit, 'i-s'au împușinat locuitorii și a fost lipsită de constituție.

Tractări de pace.

Tractările sau înțelegerile asupra condițiilor păcii dintre Turcia și Grecia abia acum se apropie spre sfîrșit. Turcia cere a 'i-se alipi Tesalia, dar' puterile europene nu se învoesc, și astfel Turcia trebuie să se îndestulească cu îndreptarea graniței.

Prin aceasta va trece în partea Turciei o singură comună, care e comună românească, locuită de frați de-ai noștri Macedo-Români.

Turcia va mai primi dela Grecia despăgubire de bani. Să crede, că pacea se va încheia în curînd.

Princesa Maria a României.

Sunt mândră ca Română!

Frumoase și înălțătoare cuvinte, ales când le rostește o falnică odraslă din părinți crăiești, una dintre cele mai dragălașe și mai înțelepte princese ale lumii, *princesa Maria a României*, al cărui chip îl dăm mai sus.

E în haine naționale mândra princesă și îmbrăcămîntea aceasta frumoasă îi ridică și mai mult farmecul.

Cine dintre Români noștri, cari își caută și de hrana sufletului, n'au auzit de vestea mândrei princese a României, de viitoarea *crăiasă română*.

Engleză de naștere, dintr'o veche și strălucită familie domnitoare a Europei, înrudită cu cei mai fruntași domnitori, principi și princese, nepoata bătrînei regine *Victoria* a Angliei (țeara Englezului), princesa *Maria* a fost ca trimisă fraților noștri de peste Carpați din partea Dumnezeirii, ca ânger păzitor să fie lor, și întreg neamului românesc.

Și deja cum a intrat în România și a început a cunoaște pe Români, mândra princesă a prins mare iubire față de ei și cu drag s'a multumit, că 'și-a legat soartea sa de soartea unui neam atât de vrednic.

Ear' când vieța mult iubitului ei soț, principele *Ferdinand*, viitorul Rege al României, ajunsese în mare primejdie, și când jale adâncă a cuprins obștea românească de pretutindeni, princesa *Maria* zi și noapte îngrijia pe bolnav cu ne mai văzută lăpădare de sine, zi și noapte înălța în bisericile românești rugăciuni ferbinți la cel de Sus, să o scape din groaznica nenorocire, să scape de cruda moarte pe tînărul ei soț, să scape Țeara Românească de primejdia de a 'i-se răpi viitorul Rege.

Și ruga 'i-s'a ascultat, ori-ce primejdie a trecut, principele e pe cale a se face cât de curînd deplin sănătos.

Și asta e spre nespusa bucurie a poporului românesc, atât de mult și adînc îngrijat de vieța principelui, încât însași princesa uită a rămas de atîta iubire adevărată și cu drag a spus, că precum până acum mândră s'a simțit, că e Română, de acî încolo mândră și fericită se va simți, că a ajuns în sîmul unui popor ca și cel românesc!

Dee Domnul, ca frumoasa și înțeleapta princesă *Maria* să aibă ani cât de mulți parte de mult iubitul ei soț, cu care la vremea sa în vrednicie să stee pe tronul măreț al României!

Vieța și faptele

Stefan Vodă

cel mare și bun, domnul Moldovei

1457—1504

de *George Cătană*, învățător.

(Urmare.)

Știm mai departe, că Turcii puseră domn în Muntenia pe *Radu-cel-Frumos*; acesta alungînd garnisoana ungurească din cetate o înlocuî cu una turcească. După trei ani de zile dela asediarea cea dintăiu *Stefan* atacă de nou cetatea (1465) și o bătă o zi, întreagă. A doua zi lupta se începă de nou, dar' cetățenii cari erau cu *Stefan*, deschiseră o poartă a cetății prin care intrară Moldovenii în lăuntru și după o scurtă luptă se făcură stăpâni peste dînsa ¹⁾. *Stefan* ținu trei zile veselie în această cetate, care în vechime se numia *Licostomon*. Fiindcă în cetate era garnisoana turcească cu care se luptase *Stefan*, de aceea zice *Ureche* și cronica putneană că în anul 1465 *Stefan* a luat Chilia dela păgâni ²⁾.

Radu-cel-frumos domnul Munteniei văzînd pierderea Chilie merse la sultanul *Mohamed* și-l întărită contra lui *Stefan*, zicînd că este aliat cu regele polon *Cazimir* și că cu sfatul acestuia ar fi luat cetatea Chilia. *Stefan* cel mare

¹⁾ Cronica Moldovii și *Miehovschi*

²⁾ *Ureche* în *Letopisețe* I pag. 112.

știind că Matei Corvinul nu putuse uita prădarea Ardealului și nevoind ca să răscoală acum și Turcii pe capul lui, trimise soli cu daruri la Sultanul Mohamed, zicându-i că el a luat cetatea Chilia pentru împărăția turcească, căreia îi va supune Moldova întregă și că el, adevărat Sultanul, se nu se supere dacă Chilia a trecut dela un supus la altul, căci împărăția lui nu a pierdut prin aceasta nimic. Astfel se prefăcea Ștefan-cel-mare, el care n'ar fi închinat țeara Turcilor nici pentru toată lumea, căci ținea de zece ori mai mult la ea decât la vieța sa. Sultanul Mohamed la început supărat, ba și întăritat de Radu închise solii lui Ștefan în cele șapte turnuri; dar' mai târziu îi eliberează și-i trimite în Moldova încărcăți cu daruri, fiind mulțumit cu scuzele lui Ștefan despre luarea cetății Chilia. ⁶⁾

În anul 1466 puse Ștefan de să zidi mănăstirea Putna cu chramul Născătoare de Dumnezeu. Și așa se vorbește, că la zidirea acestei mănăstiri Ștefan au adunat mare oaste, boeri și popor mult, și au pornit toți pe malurile Putnei. Lângă o movilă se opresc. Ștefan întrebă cu glas tare; «Cine din voi va trage cu arcul mai departe? să vină încoaci». Trei ostași veniră, încordară arcele și săgețile lor sburară departe. Atunci Ștefan încă-și încordă arcul și săgedata lui sboară ca vântul departe, mai departe decât ale celorlalți și într'un paltin vechiu s'a frânt.

Acolo va fi altarul
Duce falnicul Monarc
Și se închină și se pleacă
Pe războinicul seu arc

Să traiască Domnul Ștefan
Mii de glasuri îi urează
Și poporul jos pe vale
Umilit în genunchiază ⁷⁾

3. Ștefan și Matei Corvinul. Lupta dela Baia.

Matei Corvinul regele Ungariei voia de mult să supună Moldova. Năvălirile lui Ștefan în Transilvania nu le putuse uita. Pe timpul acesta erau în Transilvania mari neînțelegeri din cauza dărilor celor multe, puse pe umerii bieților muncitori.

Din cauza aceasta Sașii îndemnați și de Ștefan-cel-mare se resculară în contra lui Matei și proclamară de rege pe voevodul țării Ioan de Sân-Georgiu. Matei înțelegând de aceasta intra cu oaste în Ardeal, pedepsi pe resculați și se hotărî totodată a-și răsbuna și asupra lui Ștefan.

Petru ca să aibă cuvânt a declara lui Ștefan războiu, el ceru dela Ștefan ca să i-se închine, ceea-ce Ștefan nu

o făcu. Aceasta fu destul, pentru-ca Matei să-i declare războiu și să pornească cu oastea asupra lui. La Matei Corvinul mai veniseră și Petru Aron potrivnicul lui Ștefan și un Berendeiu, ce se da de fiu de domn, făcând făgăduieli lui Matei și îl rugară ca să se scoale asupra lui Ștefan. Ba făcură cu Matei și unele legături, că dacă Matei va învinge pe Ștefan, ei să capete unul Moldova din sus și altul Moldova de jos, dar' domnia să o aibă Matei Corvinul ⁸⁾ Toate aceste întăritări și mai mult pe Matei în contra lui Ștefan. Se pregăti deci de luptă. Strinse o armată de 40.000 Unguri și mercenari străini (ostași plătiți) și deși era iarnă, totuși trecu munții în Moldova prin Noemvrie 1467 prin pasurile Oituz și Ghimeș având cu sine pe cei mai buni generali ai sei. Matei era ca și sigur de învingere. El mai adusesse cu sine și pe un episcop catolic, carele numai să văză cu ochii vitejiile lui și ale ostașilor sei, și apoi să le descrie în versuri frumoase, ca să le știe toată lumea.

Matei cum am zis mai înainte era sigur, că va învinge pe Ștefan. Învingerile strălucite ce avusese împotriva Turcilor și a vecinilor sei creștini îl îngânfaseră peste măsură; supunerea Moldovii o privea dar' ca un lucru ușor.

Ajungând Matei la Roman trimise soli la Ștefan să-i dea de știre, că sau să i-se închine lui sau să iasă la luptă. La Roman Matei odihni 6 zile. La plecare dete foc orașului și luă calea către Suceava, capitala țării, neîmpedat de nimeni. Asemenea arse Băcăul, Troțușul, și pe toată calea sa de când intrase în Moldova el prădă și arse orașele și satele, necruțând nici averea, nici vieța oamenilor sau a copiilor.

Solii trimiși ajunseră la Ștefan. La intrarea lor Ștefan era pe tron încungiurat de căpitanii sei și de toată curtea sa în cea mai mare gală. Solii îi ziseră: »Prea strălucitul Matei Corvinul, rege al Ungariei și Boemiei, domnul nostru și al vostru, ne trimite ca să-ți spunem, că el este domn în această țeară supusă regatului seu, și tu ori din neștiință sau din prefaceri nu te duci încă înaintea lui cu daruri, ca la un stăpân, pentru care lucru Mărirea Sa regele au hotărît că de nu vei merge îndată să te închini, te va pedepsi precum ești vrednic ⁹⁾. Toți cei de față se încruntară la auzul acestor vorbe, cari vătămă nația și pe Domn, deci Ștefan răspunse solilor: »Mergeți la stăpânul vostru și îi spuneți că această țeară nu a cunoscut nici-odată nici un stăpân străin. Spuneți-i încă, că pe cât Moldovenii vor putea să țină în mână încă

o sabie, nu se vor închina nimenui. Astfel a fost legea părinților noștri«.

Solii mai răspunseră: »Doamne! dar' Matei este în țeara ta, și o ține jumătate în puterea sa«. Ștefan zise zimbând: »Pământul Moldovei este plămădit cu sângele veneticilor ce au cercat să o robească«. Solii plecară.

(Va urma).

Vorbe înțelepte.

— Una la săptămână. —

Literatura.

Literatura este cea mai prețioasă avere a unui popor, pe care nu o pot răpi dușmanii și nu o pot nimici vremile; sborul vecinic al veacurilor va trece peste ea, fără a o atinge.

PARTEA ECONOMICĂ.

Oprirea dela roit.

Roind un stup de două sau mai de multe ori, nici roiul nu sunt buni, nici stupul, care roiește, nu rămâne cum se cade. De aceea e bine ca steparul să împedecă prea multa roire, mulțumindu-se cu unul sau cel mult doi roi dela un stup și aceasta numai în anii cei buni și dela stupii cari cel dintâiu roiul îl dau la sfârșitul lui Maiu. Pentru-că: »nu poți fi și cu ouă și cu pui și cu cloșca grasă«.

Oprirea dela roit se face astfel: coșnița cu roiul se așează în locul coșniței, din care a eșit roiul. Cu chipul acesta toate albinele, ce până la roire au sburat din coșniță, rămân la roi, devenind astfel un stup de frunte.

În coșnița ce o strămutăm dela loc rămân albinele tinere și o sumedenie de pui și ouă. În dimineața zilei următoare se ia coșnița, din care a eșit eri reiul, se întoarce cu gura însus și șezând pe un scaun, se ține între genunchi, afumând albinele ca să se ducă înspre fundul coșniței.

Acum se ved toate celulele (țifele) cum și începuturile de celule, de matcă în partea din jos a fagurilor. Acele celule se taie toate, afară de una mai mare, care să fie astupată retezindu-se și fagurii de trintori, măcar de 2 degete și apoi coșnița se așază ear' la loc. În coșnițele mobile se scoate ramă de ramă și se taie celulele rînd pe rînd toate, mai adaugând rame goale, ca stupul să aibă de lucru. În felul acesta i-se ia stupului pofta de a mai roi, rămânând stup în toată regula. Mai bine un roi bun și stupul, din care a eșit, ear' bun, decât 2 sau 3 roi slabi și stupul prăpădit.

Roirea și mai cu seamă roiul de al doilea, după 20 Iunie, e bine să se împedecă, dacă e să avem roi și stupi în putere.

⁶⁾ Mihovscki în Arh. ist.

⁷⁾ V. Alexandri. Altarul mănăstirii Putna.

⁸⁾ Mihoviu. — Cronic. leșesc.

⁹⁾ Bolintineanu V. și f. lui St. c. m. pag. 30.

Boalele animalelor de casă.

Boalele animalelor fiind foarte numeroase și deosebite, este de neapărată trebuință, ca economul să le cunoască și să le poată vindeca, măcar pe acele, cari se arată mai adesea.

Boala se cunoaște din anumite semne, cari sînt de trei feluri și anume: 1. semnele ce se arată la toate boalele s. p. lipsa de apetit ș. a. 2. semnele cari ne duc la cunoașterea sigură a felului boalii și a organelor (părților) îmbolnăvite. 3. semnele cari scot la iveală boala de față.

Pentru cunoașterea boalei trebuie să cercetăm cu mare băgare de seamă cum se întimplă circulațiunea (umblarea) sîngelui, starea pulsului, cum sînt excrementele (balega), temperatura (căldura și răceala) trupului și a părților sale, durerea ce s'ar afla pe cutari părți ale trupului, purtarea animalului când stă liniștit și când face mișcare, cum e lumina și albul ochiului și cum lucrează mațele. Toate aceste semne și chiar și altele de mai puțină însemnătate sînt de a se lua în socotință și de a se aduna laolaltă pentru a pute scoate la iveală icoana adevărată a boalei.

Spre a cunoaște din semnele de față ale boalei îmbolnăvirea animalului este de lipsă a fi cercetat cu de-amăruntul un animal sănătos; pentru-că toate deosebirile și schimbările lucrărilor naturale la un animal sănătos sînt de a se lua ca semne ale unei îmbolnăviri.

Cele mai multe boale ale animalelor sînt însoțite de dureri, cari se arată în felurite chipuri. Calul întoarce capul spre partea unde e durerea, bate cu piciorul când are durere mare de pîntece. Fiindu-i durerile peste măsură mari, calul stă ca și amețit, ține capul plecat, dă tot într'una cu picioarele în pămînt, aruncă cu cele dîndărît sau se tăvăleşte.

Starea bolnăvicioasă a animalului o arată și *părul*, ce nu e neted și lucitor, ci sburlit și fără luciu. Așisderea arată o slăbire și *ochii* obosiți ai animalului.

Suflatul repede și tare arată stare de friguri. Fiind acesta împreunat și cu tusa, horcoteală sau gâfăire e semn despre îmbolnăvirea plămînilor.

Statul neconținut în picioare și ținînd picioarele dinainte întinse arată boală de plămîni, sau boală de apă ș. a.

Semne de îmbolnăvire sînt și *lipsa de poftă* de a mânca și bea, sau pofta de a bea prea des și prea multă apă. Limba uscată și acoperită cu o pătură albă arată, că animalul e cuprins de o durere lăuntrică.

Dacă balega este numai în puțină măsură și e acoperită cu materie mucoasă e semn că mistuirea și mațele nu sînt în regulă.

Fiind mistuirea foarte stricată balega e subțire și apătoasă, ear' hrana nemi-stuită și greu mirositoare. Urina (pișatul) în altă culoare este semn sigur, că animalul e bolnav.

Neastempărul și așezarea în poziție de a urina, fără de a pute însă urina, arată că urina este oprită. Urinarea rară și puțină arată o aprindere. Tot asemenea și urina de culoare roșie. Urina apătoasă de culoare deschisă arată o stare de amețeață.

Boalele animalelor, după firea lor, le-am pute împărți în modul următor:

1. boalele de nervi.
2. boalele de sînge.
3. boalele mistuirei.
4. boalele răsufletului.
5. boalele dela organele simțurilor.
6. boalele lipicioase.
7. boalele genului femeesc.
8. boalele provenite din nenorociri.

Boalele sînt atât de numeroase, încât numai la cai se deosebesc vre-o 200, la vitele cornute vre-o 140, la oi peste 50, la porci vre-o 40, la câni peste 50, la găini vre-o 20 ș. a. m. d.

Din cele spuse până, aici se vede, că multe sînt primejdiile, cari amenință sănătatea și vieța animalelor de casă și prin aceasta se pregătește sărăcirea economilor. Tocmai pentru aceea e neapărat de lipsă ca plugarii să învețe și să știe cât mai bine deosebitele boale ale animalelor, cum și modul vindecării lor.

În alt număr vom scrie despre unele boale ale vitelor cornute.

Prăsirea galițelor.

(Urmare.)

«Porumbii strică coperișele prin ciupirea tenciuelei». Porumbul are un cioc cu mult mai slab și unghiile dela picioare sînt cu mult mai tîmpite, încât se poate desface și se sgarie tenciuiala.

Pe lângă asta ei sînt în stare a înghiți tinciuiala numai mărunt pisată. Din această cauză sînt în stare a lua tinciuiala zdrobită prin îngheț, ploaie etc. care și așa nu mai e de folos clădirilor.

Toate aceste imputări îndreptățite și neîndreptățite ar cădea dela sine, dacă păzitorii ar observa următoarele lucruri:

Prăsitorul să țină numai atâtea galițe pentru câte are loc destul și câte poate nutri. Sub nutrire corespunzătoare înțelegem pe lângă grăunțe, iarbă, carne, var, năsip și apă.

Soiurile mai bune rămân mai bucuroși lângă casă, decât găinile de rînd, cărora le place a fi ulițarnice.

Dacă vom întocmi curtea noastră de galițe așa încât aceea să fie bine și acomodat îngrădită, atunci putem

să reținem găinele noastre dela sburat, căci găina nici-odată nu poate sbura oblu în sus sau într'un sbor neîntrerupt peste gard, ci se așează mai întăiu pe gard, de unde apoi sboară mai departe. Gardurile le putem face după obiceiurile locului, numai ele să fie cât de înalte și bine alcătuite ca să ne ajungem prin ele scopul.

De multe-ori auzim zicîndu-se că, găinele închise nu ouă și că galițele numai atunci ne aduc folos, dacă au un loc mare, liber, neînchis. Aceasta se întimplă numai atunci, când galița într'un loc mai restrîns nu are nutre-mîntul seu de lipsă și natural. Tocmai așa putem vedea și la vitele noastre ținute închis, că ne aduc mai mare folos, decât cele ținute afară.

Avem să îngrijim și de apă de lipsă: când apoi putem ținea în curțile noastre de galițe, rațe și găște.

În comunele necomasate au locuitorii a se îngriji, ca galițele să aibă o grădină sau pășune comună.

Porumbii sînt a se închide în grajduri pe câmpul sîmănatului și al secerișului.

În cas când la prăsirea galițelor toate scăderile numite vor fi delăturate și greșelile încungiurate și sfaturile, ce le-am dat până acum și cele-ce le vom da de aci încolo ținute, atunci prăsitorii vor căpăta voe de a ținea galițe, după-ce cu bucurie se vor încredința, că ținerea le aduce foarte mult folos și venit.

Soiurile diferite ale galițelor.

Rar este o țeară din toată Europa, care cu privire la clima și așezarea pămîntului să fie așa de priincioasă și acomodată pentru prăsirea galițelor ca țeara noastră. Puține țeri se pot lăuda cu asta ba și clima din monarchia vecină, Germania nu este tare princioasă. Și ca să facem asemănări între bunăstarea prăsitorilor nostri și între greutățile, ce au să le învingă prăsitorii nemți, avem să spunem că galițele sînt a se ținea în Germania pentru scutirea împotriva timpului aspru, a răcelei și a umezelei, mai o jumătate de an partea cea mai mare în grajd, pe când la noi rare-ori se întimplă, că puii în vre-o câteva zile să nu fie lăsați afară. Pe lângă ținerea cea îndelungată în grajduri și cotețe de iarnă se poate susținea cu greu curățenia în măsură recerută, ba încă și nutrirea și îngrijirea naturală este foarte îngreunată și prin asta nu se poate încungiura ca galițele să nu capete păduchi și să nu fie supuse diferitelor boale.

Din aceste cauze e foarte greu, ca în Germania să se prăsească specialități mai bune de galițe, fiind-că în urma timpului celui aspru se perd multe

ouă și însuși galițe, pe când la noi cu o nutriție cu socoteală și prin corcire norocoasă se pot ținea cele mai bune și alese soiuri sau rase, ceea-ce este un câștig foarte mare pentru prășitorii noștri.

Avem numai să ne îngrigim, ca pământul din curțile unde ținem galițe să fie uscat, căci frigul nu strică atâta ca umezeala, dcosebi găinile sufer mult dacă sunt expuse la vânturi, și ploaie și în urma acesteia la pământ umed pe când rațele și găștele sunt în privința asta mai puțin simțitoare. Calitatea pământului încă are mare înrîurire asupra prășirii galițelor, căci în ținutul unde pământul este văros, îngrășarea galițelor e mai acomodată, decât pe pământuri nevăroase.

Acolo unde se produce mult grâu și unde îi priește cucuruzului avem la dispoziție nutrământ bun și ieftin. În acele comune și orașe, unde curțile sunt micuțe și grădinile au extindere neînsemnată, pe lângă că galițele au acolo un preț mai însemnat, nu putem ținea din ele mai multe și trebuie să ne îndestulim cu ținerea atâtor galițe câte se recere la susținerea căsiii, 8—10 găini și dacă cumva în apropiere curge vre-un pârâu sau este vre-o baltă, atunci totatătea găște și rațe dau destule ouă, pene și carne la ținerea unei case. În cazul acela, când dispunem de o curte în estensiune mai mare sau când avem în vecinătate curții noastre, o grădină de iarbă sau de poame mai mărișoară, atunci putem ținea galițe în sumă așa de numeroasă, încât pe lângă că fac destul trebuințelor casnice, mai putem și vinde din ele. În cazul acesta avem se cercetăm, ce se caută mai bine și se plătește mai scump, ouăle puii, galițele îngrășate sau penele? Pe șes unde prășitorii n'au mult timp a se ocupa cu creșterea și îngrășarea galițelor și unde nu se prea caută galițe fine de mâncare, avem de regulă să punem mai mult preț pe ouă. Ramul acesta al prășirii galițelor este și mai simplu, la galițele ouătoare face mai puține cereri la nutriție, îngrijire și alegerea cotețelor. Adunarea ouelor e împreună cu puțin lucru și galița ouătoare se îndestulește cu nutrământul ce-l produce plugarul din economia sa proprie. Se cere însă că la ținerea de galițe ouătoare să avem un loc mai mare, unde galițele se pot mișca, pe când la galițele de îngrășare locul poate să fie și mai restrâns. Galițele ouătoare dacă au un loc destul de larg, mai rare-ori se bolnăvesc ca galițele de îngrășat ținute în locuri mai strîmte.

Iuliu Bardosy.

(Va urma).

Constituirea băncii „Cordiana“.

Foventea 15 Iunie n.

În comuna Foventea, (Fofeldea) pretura Nocerihului, a doua zi de Rusalii a. c., cu tot drumul cel rău și plin de noroaie nestrăbătute, totuși s'a adunat un număr de 25 acționari cu 92 voturi, reprezentând aproape întreg capitalul de 30,000 coroane, care s'a acoperit prin subscrierea tuturor acțiunilor din cari aproape jumătate s'a și plătit pe deplin și banii s'au depus la „Albina“ din Sibiu.

S'au primit statutele și s'a ales direcțiunea administrativă în persoanele: președinte: Nicolae Moldovan, administrator protopop. în Nocerih, vicepreședinte: Ioan Bonea, preot în Foventea, membrii: Daniel R. Cordescu, director executiv, Michail Stoica, director de școale în Săliște, Petru Năstase, primar în Foventea, Iosif Lisai, șef-contabil la „Albina“ în Sibiu și Aurelian Negruți, notar cercual în Nou-român, ear' în comitetul de supraveghere sunt domnii: Rațiu, director al „Concordiei“ din Sibiu, Diosisie Ganea și Eliseiu Boloban din Nocerih, Petru Lopa și Alexe Manoilă din Foventea.

La deschiderea ședinței, D. Cordescu bineventă pe acționari, urând să fie într'un ceas bun începutul acestui aș-zământ, care va folosi mult pe țeranul român din aceste părți retrase și lipsite până acuma de mijloacele de înavuțire. Într'adevăr, aici se potrivește vorba românului nostru, care zice că: omul sfînțește locul. Și într'adevăr D. Cordescu cu toate intrigile și vorbele rele ale câtorva răutăcioși și pismași de aici și de prin pregiur, totuși merge cu pași siguri înainte spre bucuria și folosul nostru. Sperăm și credem tare, că d-sa este trimis de D-zeu pentru ridicarea și mântuirea noastră. Dumnezeu să-l țină într'u mulți ani. X.

Publicare.

Comisiunea agronomică a comitatului Sibiu a designat suma de 300 fl. pentru premiarea acelor școale de pomi comunale ori confesionale din comitat, cari au oltoit cu succes o sumă mai mare de pomi sərbatici.

Pentru fiecare sută de pomișori oltoiți cu bun reușit în anul din urmă, se plătește un premiu de 3 fl.

Comunele politice ori bisericesti, cari au oltoit, fie prin ori-cine, un însemnat număr de pomi sərbatici, dacă aspirează la premiare, au se împărtășească comisiunei agronomice a comitatului cel mult până la sfârșitul lui Iulie numărul pomilor oltoiți cu succes în anul curent, între cari pot fi luați și aceia cari au fost ocuși în toamna anului trecut.

În decursul verei și a toamnei, comisiunea agronomică a comitatului, va constata la fața locului prin un bărbat de încredere, numărul oltoilor, și va asemna premiile înainte de încheierea anului, plătindu-le proprietarilor grădinilor de pomi.

Dacă numărul oltoilor va fi atât de mare, încât suma de 300 fl. nu s'ar găsi de îndestulitoare pentru plățirea tuturor premiilor, și pe altă cale nu s'ar pute acoperi diferența: premiul de 3 fl. pentru 100 de oltoi se va reduce conform recerințelor.

Presidențial comisiunei agronomice comitatense:

Reissenberger m. p.,

vice-comite.

Știri economice.

Tîrg de țeară. După-cum ni-se scrie, în *Veneția-de-jos* (comit. Făgărașului) se va ține la 7 Iulie 1897 tîrg de vite și în 8 Iulie tîrg de țeară.

Insoțire internațională. Vestitul călător în ținuturile ghețoase dela polul de mează-noapte al pământului, *Nansen*, a aflat în călătoriile sale, că la pol în fundul mării se găsește fier și nikel în măsuri uriașe. El voește, ca acesta să se scoată și spre acest scop a întemeiat o insoțire, cu un capital de 50 milioane ruble.

Roadă tăbacului. După rapoartele sosite până în 1 Iunie c. la ministrul de agricultură, plantațiile de tăbac sînt în stare foarte bună, răsădirea s'a sfîrșit, răsădul s'a prins și în unele locuri s'a și început săpatul. Cel mai mult tăbac se prășește pe malurile Dunării și Tisei, apoi în Bănat; în Ardeal se prășește puțin. În toate locurile ti merge bine tăbacului, numai în cercul *Șiriei* (comit. Arad) este bătuit de vermi și de grierii de câmp, cari fac stricăciune.

Tîrg de porci. La *Oradea-mare* se va ține anul acesta tîrg mare de porci în zilele de 25 și 26 Iunie c. La acest tîrg nu e iertat să se mîne porci, decât din locurile, unde nu bătue boala de porci.

Fabrică de mătășă. Ministrul de negoț va întemeia în anul acesta o mare fabrică de mătășă; scopul este, ca să dea avînt nou fabricațiunii de mătășă. Fabrica se va întemeia la Tolna (comit. Baranya), va costa 100 mii fl. și vor fi aplicați 400 de lucrători.

Venitele căilor ferate. Din Pesta se vestește, că direcția căilor ferate din Ungaria a predat în 9 Iunie casei statului 500 de mii fl. ca venit curat. Venitul curat dela trenuri este în anul acesta 7 și 1/2 milioane. De aci se poate vedea ce venite bune aduc căile ferate statului.

Ultoirea vitelor. În ținutul din Africa de mează-zi, *Țeara-Cap*, stăpănită de Englezi, vitele cornute sufer de multe boale și se pustiesc cu grămada. S'au făcut multe încercări de a le putea scuti de boale, dar' înzadar. Acum se vestește din orașul Cap, că s'a sfiat un fel de leac, cu care se ultoiesc vitele și prin aceasta devin ferite de boale.

Otrăvire prin cartofi. Se știe, că cartoful face parte din soiul de plante a solanee'or, care cuprinde plantele cele mai veninoase, ca mătrăguna etc. Nu e dară mirare ca în unele cazuri, din fericire foarte rari, cartoful să fie și el otrăvitor sau veninos. Aceste otrăviri sînt datorite după dl Meyer, prezenței unei materii de solanină, otravă foarte puternică și primejdioasă, aflată în acest fruct. Prin germinare în pivniță proporțiunea de solanină trece din Martie până în Iulie dela 0.09 la 0.112; germenii cuprind dela 5.04 până la 2.72 la sută din astfel de materie. Cartofii vestejiți conțin 0.143 solanină la chilogram și cartofii putrezi și înegriți până la 1.35 gr. la kilogram. Trebuie dar' ca întotdeauna să ne păzim de cartofi încolțiți în pivniță, precum și de cartofii vestejiți și putreziți.

Mayol. Estă un nume până acum neuzit, care însă de aci înainte va fi foarte cunoscut. Un anumit *May* a aflat o materie, cu ajutorul căreia putem scuti de stricare carnea, ouăle, untul etc. 20—25 de zile, în căldurile cele mai mari, fără de-a avea lipsă de gheață. Această materie s'a numit *mayol*, după numele aflătorului. Ea se va face în două forme: ca unsoare și în hârtie. Carnea și alte mâncări vor fi unse cu ea, sau vor fi învăluite în hârtia *mayol* și prin aceasta vor rămâne proaspete. *Mayolul* păstrează carnea și alte mâncări, fără a le strica gustul sau a le împrumuta miros neplăcut. În Pesta s'au făcut probe cu această materie și ele au isbutit. În curând se va începe fabricarea acestei materii, când apoi se va afla de vânzare prin prăvălii.

Teara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Murăș

de
Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

În Săcărâmb și Hondol se află scaunele a două protopopiate române. În Săcărâmb e scaunul protopopiatului gr.-cat. al Băbălnei, în Hondol e centrul protopopiatului gr.-or. al Gioagiului; protopopiatul Băbălnei se ține de diecesa Lugojului.

Spre răsărit dela Săcărâmb se întind spre Murăș văile râulețelor Almașului și Gioagiului, împrejmuite de dealuri văroase. În ele dăm în mai multe locuri de peșteri, chei și partii de stânci de toată frumusețea. Aici, ca și în alte părți, undele păraielor prin luptă stăruitoare de mii și mii de ani cu stâncile de calc, au format alcătuirii caprițioase, ca și cursul lor, în un loc ciudate și bizare, în altul earăș frumoase și impunătoare, cari ne încântă privirea și adeseori ne pun în uimire. Astfel la comuna Mada dăm de o interesantă strimtoare de stânci, prin care și-a făcut loc apa cristalină a Almașului. Dar' mai interesante strimtori sunt pe valea Gioagiului. Dacă vom străbate valea dela Băcăia în sus, două chei frumoase vom afla în calea noastră. Una, mai mică se află aproape de Băcăia, formată de stâncile Peatra Corbului și Pleșa Ardeului, printre cari curge cu zuzet apa în alvia sa strimtorată. Mai în sus locul se lărgeste și o vale romantică își arată frumusețile călătorului uimit. Sâncile pitorești, ce o încungioară în cerc și un pârâu de munte, care se aruncă printre ele, mânănd mai multe mori, îi dau o înfășurare poetică, fermecătoare. Valea după forma ei rotunjoară are numele: *la Blidar*. Dela ea în sus ne stă în cale a doua strimtoare, *cheia Cibului*, mai lungă ca cea din josul Blidarului; în stâncile ce o alcătuiesc zărim gura la două peșteri mici.

Valea dintre Băcăia și Cib ne înfășoșează pe o mică întindere caracterul văilor noastre de munte, cu chei, văi pitorești, peșteri și stânci, resfirate toate într'o așezare pitorească.

Dela Cib putem trece în valea Ampoiului la Zlatna; tot la acest loc de frunte din valea Ampoiului duce o cale de-a dreptul dela Săcărâmb, trecând pe la satul Balșa și peste valea Almașului. Ținta noastră însă este Zarandul și astfel într'acolo se ne îndreptăm pașii.

Săcărâmbul, cu împregiurimea lui nu s'a ținut de fostul comitat al Zarandului, ci au făcut parte, ca și acum, din comitatul Hunedoarei. La Băița însă ne aflăm la porțile Zarandului. (Va urma)

Îndreptar

pentru întemeierea însoțirilor de cumpătare împotriva beuturilor spirituoase

lucrat de

Gavril Aluaș,

învățător și notarul însoțirii de cumpătare din Babța. (Urmare.)

Pentru-ca se poate deveni cineva mare beutor de vin, trebuie să percurgă o mare luptă cu stomacul, pentru care luptă, la Romani, în timpul decadinței imperiului roman, se și aflaseră regule și mijloace deosebite.

Se bea și pe la noi vinul de unii oameni în măsură admirabilă. Dar' și cei mai mari beutori de ai noștri, încă tot mai au să admire cu mare pietate pe renumitul Novellus Torquatus, care își câștigase grația lui Tiberiu și a consulilor, din cauză că din o răsufătură a beut 9 $\frac{1}{2}$ litre vin de Falerno.

Timpului mai nou, care nisuește în toate după progres, nu i-a convenit procedura aceasta târzie spre a ajunge la beții. Prin ajutorul destilațiunii desparte alcoolul sau partea spirituoasă, materia înbătătoare, de alte materii și fluidului câștigat prin destilațiune îi dă deosebite colori, mirosuri, și-l face ca în măsuri mai micute să lucreze mai cu putere. Spiritul posedă toate însușirile rele ale vinului, fără ca să aibă măcar una dintre însușirile lui bune, căci prin destilațiune pier toate materiile nutritoare și rămân numai veninurile ametoare.

Cu toate că mai la început, vinarsul după-cum îl arată și numele, era numai o destilațiune de vin, totuși urmările lui nu aveau rezultatele triste de astăzi, — căci fiind vinul puțin, nici vinarsurile produse din materiile de vin nu erau în stare să mulțumească omenimea.

Altcum stă lucrul, de când se face vinarsul din bucate de tot soiul. Vinarsurile gătite din spirit de vin d. e. cognac, magnacurk ș. a. având preț mare, nu au putut a se lăți; pe când vinarsurile gătite din bucate fiind mai ieftine și producându-se în măsură uriașe, s'au lătit în măsură înspăimântătoare.

De aci încolo n'a mai impedit nimica abuzul cu beuturile spirituoase, ieftinătatea și marea cantitate de vinars, a lătit beția cu toate urmările sale triste.

Nu este locul aci, ca să arat, cum a început a se lăți întrebuințarea spirituoaselor încă din secolul XVI. și cum a intrat beutura de rosol până și în curtea regilor; cât de tare-i plăcea și regelui Ludovic al XIV vinarsul aromat cu o plantă italiană numită rossolis (rosasolis); cum s'au născut deosebitele numiri ale vinarsului? — Scopul îmi este a constata stricăciunile lui înspăimântătoare asupra poporului nostru.

Ași fi prea lung în vorbirea mea, ca să enumăr toate acelea boale trupesti și sufletești, cari le aduce alcoolul, în beție de vinars; se descriu și fazele constatate prin experți, peste cari trece beutorul de vinars, până-ce ajunge la așa numita boală >delirium tremens<, deliriu tremurător. S'au scris despre boalele cauzate prin vinars cărți întregi; s'au scris și românește cărticele dintre cari află vrednică a aminti, cărticica scrisă de dnii Muntean și Petric sub titlu. >Infricoșatele consecințe a beuturii de vinars — rachiu<. S'au mai scris și alte disertăciuni. Însă ce ajută multele vorbiri scrieri și cărticele, dacă aceia, cărora le zace la inimă soartea poporului român nu se vor nisui, ca prin reuniuni prohibitive, să străplante, să familiarizeze și să înrădăcineze până la clasa cea mai de jos a poporului convingerea, că vinarsul este

venin ruinător de avere și sănătate. Beutura de vinars s'a lătit la poporul nostru infricoșat. Bărbații cum se scoală, aleargă la cărcimă, ori la sticlă cu rachiu, beau vinarsul dimineața spre a alunga sucurile adunate peste noapte în corp, — la prânz spre a căpeta apetit de mâncare, seara spre alinarea osteinei lucrului de peste zi; atâta ca titlu, — apoi mulțimea fără nici un titlu bea, ca să bea, să se amețească și mai uite necazurile. Jupânul cărcimar îi tot dă să bea și înseamnă pe răvaș până când bietul Român mai are o holdă, — mai are un pământel; până când boala alcoolismului l'a ruinat sufletește și trupest. Se miră omul de progresele materiale, pe cari le face, cu ajutorul vinarsului, în mijlocul și pe contul poporului nostru. d. e. câte un Jidan. Vine într'un sat plin de sdrențe. Capitalul îi constă: din o sticlă de o cofă și două sticlute de câte o porție de rachiu. Începe cărcimăritul. Cu finea anului prim are casă. În al doilea an câștigă moșie. În al treilea an este membrul comunității, ca virilist după darea ce o plătește în comună. Cine l'a îmbogățit? Poporului prin nesocotința lui — prin beutura de rachiu.

Aceasta nu ar face nimica, însă poporul în măsura, în care îmbogățește cărcimele, sărăcește el. Și eată cum. Mai întâiu își bea Românul creitărășii în cărcimă, până se învață cu vinarsul și se familiarizează cu cărcima. Ne mai având cruceri, ia bani în prumut și se duce cu ei la cărcimă. Ne mai căpătând împrumut, își vinde pe încetul câte un locșor după altul și banii îi bea în cărcimă. Sau deși nu-și vinde locurile sale, dar' zălogeste pentru beutura fructele și sâmnăturile de pe locurile sale, așa cât el tot anul rabdă la foame, și la moșioară sa lucră cu întreaga sa familie, ca cărcimarul să adune bucatele. În fine dă și câte un pământ după altul cărcimarului pe beutura, sau i-se vinde moșioara pe calea execuțiunii pentru datorii de cărcimă. Astfel prin puterea alcoolului devine sărac, lucră apoi cu palma, spre a-și câștiga nutreământul și crucerii, ce-i câștigă îi duce eară la cărcimă.

Așa fac bărbații. Dară nici femeile nu se înspăimântă prea mult de beutura vinarsului. Ce e drept încă n'au decăzut până întru atâta, cât se bea cu bărbații de alătura în cărcimă la rachiu. Le vezi însă prin șetre la târguri și prin bolte gustând mai întâiu la rozoliș și cântând:

>Rozolișul asta-i dulce

Și tocmai sub conciu se duce.

O încep cu rozolișul, se dedau apoi și cu vinarsul cel de rënd. Iau faină și slănină în poală, — fug pe ascuns cu ea la jupânul Itzig. Aduc acasă sticluta plină de rachiu; apoi se vezi certe când vine bărbatul beat de rachiu acasă, cere dela femeie cină, și asta necum cină, nice bună seara nu poate să-i dea amețită fiind de puterea alcoolului. Astfel aflăm dese exemple triste, unde bărbatul prăpădește moșia cu beutura de vinars, ear' femeia duce la cărcimă tot ce mai rămâne și pentru casă, d. e. grâu, cucuruz, faină, untură, ouă, găini, rațe, torturi, țesături și ce poate, — pentru-că jupânul cărcimar este bun, el primește ori-și ce, plătește cu vinars, și tot omul, care mai are ceva în câmp sau în cămară, are la el și omenie. Romanii pedepseau foarte aspru beția la femei. Plinius descrie un cas, unde o matroană romană, fû pedepsită la moarte, pentru-că a cutezat se rupă încuetoarea, sub care ținea bărbatul seu ascunsă de ea chea dela pivniță.

(Va urma)

CRONICĂ.

Cas de moarte. Din Berliște ni-se scrie: Se aduce la cunoștință tuturor și cu deosebire prietinelor și cunoscuților economului *Stefan Scăfiță* din Berliște, că soția sa *Dochia* după suferințe de vre-o 15 zile, Duminecă, în ziua de Rusali, în 1 Iunie la 10 ore dimineața își dăte nobilul și blândul seu suflet în mâinile Atotputernicului creator, în al 47 an al vieții și al 27-lea an al fericitei sale căsătorii. Ear' în Lunea Rusalilor a urmat ducerea rămășițelor pământești la cripta familiară cu toată pompa, până acum pe aici și giur neobicinuită, asistând 4 preoți și anume: *Di Petru Dănescu* paroch în Berliște, *Vicentie Balea*, paroch în Rusova veche: *Simeon Balea*, paroch în Grebenățiu; *Ioan Maran*, paroch în Ciclova rom. și învățătorii: *Nestor Surlasii* din loc, și *Iosif Mioc*, învățător în pensiune în Agadicu, afară de aceea aproape toți din comună bărbați, femei, tineri și bătrâni, mari și mici, precum și din comunele învecinate, din Rusova veche și nouă, Vranuți, Jertof Vrani, Jâm și Mișcovațiu. Pentru compătimitate și împărțirea durerii și cea din urmă petrecere până la casa eternă și ultimul sărut se aduce și pe această cale mulțumirea cea mai călduroasă tuturor.

Pe răposata o îndeplâng rămași fără mângăiere *Stefan Scăfiță* ca bărbat, *Traian* și *Carolina* ca fii și soră, *Jova Adam* și soția ca ginere și fiică, și micul *Iova* ca nepot, *Toma* și *Elena* ca socrii, *Iosif Mioc* învățător în pensiune în Agadei și *Nicolae Mioc* ca frate *Ioana*, *Ana* și *Maria* ca surori, mai departe mulțime de verișori și verișoare, nepoți și mulțimea de neamuri, prietini și cunoscuți. Fieci țărână ușoară și amintirea vecinică.

Din barbariile gendarmilor. Din *Târnova* ni-se scrie: Alături de comuna noastră *Târnova* este orașelul *R-șița*, unde s'a petrecut deunăzile o tristă întâmplare. Marți în 8 Iunie c. n. după orele 9 seara trei lucrători mergeau beți dela o cârcimă către casa lor, care se află în marginea orașului. Aflând niște cai pe drum au prins unul, și legându-l de grumazi cu o funie au încălecat pe el 2 înși și porniră spre locuință. Însă calul învrăbit nu stetea unde doreau ei, ci mergea mai departe. Văzând, că nu stă calul, unul sări jos, ear' unul cu numele *Damaschin Bojin* din comuna *Gerliște* mergea mai departe prin întunerecul nopții. Doi gendarmi din întâmplare fiind în patrolă de noapte, văzând călărețul a strigat să stea, dar' el ori că nu a auzit, ori că nu a putut opri calul, nu a stat. Gendarmul atunci a pușcat și călărețul fiind pușcat prin mâna stângă a căzut jos mai fără simțire. Cei doi gendarmi au început a striga ajutor, că cine știe ce bandă de hoți au prins. Și venind mai mulți gendarmi împreună cu sergentul au legat pe cei 2 și 'i-au arestat, ear' pe cel bolnav 'i-au băgat în spital, mâna e frântă mai sus de cot și foarte anevoe se poate vindeca. Judecata încă nu s'a ținut. Așa merge cu afurisitul de rachiu și cu gendarmii ungurești!

Abon. nr. 7551.

Sălbătécie gendarmerească. Doi ianiceri ai stăpânirii ungurești au comis zilele acestea o faptă sălbatică. La marginea comunei *Szecső* au prins fără nici o cauză pe doi țigani meșteșugari, deși acestia aveau voe să umble din sat în sat. Până la casarma gendarmerească cei doi ianiceri au dus pe țigani tot în lovituri de săbii. Ajunși la ca-

sarmă, unul dintre ei a luat de pâr pe un țigan și 'i-a tăiat un smoc de pâr cu pele cu tot. După aceasta neomenie, voinicoșii „păzitori ai liniștei“ au alungat pe țigani din casarmă. Împotriva sălbaticilor gendarmi s'a pornit cercetare.

Daruri pentru biserică. Venerabila direcțiune a institutului de credit și de economii „*Silvania*“ (cu reședința în Șimleul Silvaniei) din venitul anual al institutului a bine voit a ne da un ajutoriu de 25 fl. v. a. în scopul ridicării turnului bisericii din comuna *Baciumi*. Din încredințarea curatorului bisericesc gr.-cat. din aceasta comună, — pentru acest generos dar, prin subscrisul 'i-se aduce și pe aceasta cele cea mai ferbinte și cordială mulțumită.

Baciumi la 18 Iunie n. 1897.

Ioan Negrean,
preot gr.-cat.

— Adevăratul creștin din comuna noastră *Vard* cu numele *Ioan Olariu* au dăruit pe seama sfintei bisericii noastre din comuna *Vard* un prapor în preț de 14 fl.; pe această cale 'i-se aduce foarte caldă mulțumită, Dumnezeu să 'i răsplătească osteneala iubirea și dragostea arătată către sfântă maica noastră biserică și poporul românesc.

Petrecere. Inteligența din Șintereag și jumimea academică din giur invită la petrecerea de vară, care se va arangia Duminecă, la 11 Iulie st. n. 1897. în Șintereag (*Somkerék*) în folosul nou edificatului bisericii. Pentru comitet: *Pompeiu Făgărășan*, *Bartolomeu Sigaretu*, *Cassar*, *Ioan Belciug*, *Nicolau Pop*, *Vasile Borgovan*, *Ioan Mărica*, *Iuliu Belciug*. Prețul intrării de persoană 80 cr. în familie 60. Începutul la 7 ore seara. NB. Prea stimatele familii sânt avisate la proviziunea proprie. Suprasolvirile se primesc cu mulțumită și se chitează pe cale ziaristică.

Dunărea a eșit din albie. Se vestește din *Panciova*, că *Dunărea* a rupt la *Ivanova* zăgazurile și a potopit 30,000 jugere de pământ, cari promiteau bogat seceriș. Potopul a inundat cu desăvârșire comunele *Ivanova*, *Ovesa* și *Boița*, deci întreg ținutul dintre *Zimon* și *Panciova*. Apele ajung până la *Panciova*, dar' însuși orașul nu 'i pân'acum amenințat. *Dunărea*, pe care băntue un adevărat ocean, amenință a potopi și teritoriul de vr'o 70,000 jugere dintre comunele *Homolicz* și *Cubin*. S'au luat grabnice măsuri întru delaturarea primejdiei și ajutorarea celor aduși prin potop la sapă de lemn.

Preotul Kneipp a răposat. Din *Wörishofen* (țeara nemțescă) se vestește, că preotul *Sebastian Kneipp*, întemeietorul curei de apă, a răposat în vîrstă de 76 ani.

Creștării pe ducă. Ministrul de finanțe anunță, că la 1 Iunie 1898 vor înceta a mai umbla piesele de 1 cr. și de 1/2 cr. oficiile și caselle de stat sânt însă datoare a primi creștării până în 31 Decemvrie 1899 dar' numai până la cel mult 5 fl.

Frații români din Sofia (Bulgaria) 'și-au ținut la 10 Maiu căl. vechiu adunarea generală anuală a societății „*Unirea*“. Ca în toți anii până acum, această zi a fost o adevărată sărbătoare pentru toți Românii sofieni; n'au lipsit dela intrunire nici unul dintre membrii din *Sofia*, ba au venit și mulți membrii din provincie, că să dea dovadă de interesul ce

poartă societății. *Di Al. Trifon*, președintele societății, a ținut o frumoasă cuvîntare de deschidere. Apoi casarul societății, *di I. Chiulanu*, a făcut o scurtă dare de seamă despre venitele și cheltuelile din anul acesta, din care reiese, că societatea *Unirea* are acum un fond de peste 5000 fl. Apoi s'a ales noul comitet al societății. Dar' bravii Români sofieni nu s'au despărțit dela adunare, fără a da o și mai frumoasă probă de dragostea și interesul ce poartă pentru așezămintele culturale naționale. S'a hotărît anume ca o parte din fondurile societății să fie întrebuintate pentru cumpărarea unui loc, pe care să se clădească un local pentru școala românească. Pe lângă suma de câțiva mii de lei pe care a dat-o în acest scop societatea, fiecare a dat astfel că în câteva minute membrii de față au scris peste nouă mii de lei în acest scop. Laudă și cinste vrednicilor Români din *Sofia*, cari deși atât de departe de noi își fac cu scumpătate datoria.

Socialiști la temniță. Cu prilegiul răscoalei socialiste din *Nádudvar*, 58 de oameni au fost întemnițați. Dintre aceștia 23 au fost închiși la *Dobrișin*, ceilalți au fost puși pe picior liber. Socialiștii întemnițați lasă în urmă 47 de copii mici, rămași în grija mamelor.

— La *Zenta* au fost arestați pentru răscoala de acum două săptămâni 42 de lucrători, cari au fost duși în fiare la *Szabadka*. Între ei sânt și două femei.

Jidovi, cari vreau să arete pe.... Christos. De necrezut, și totuși adevărat. S'a fatemplat în *Galiția*. Credincioși năsuinței lor: „Totul pentru gheșeft“, niște Jidovi au voit să dea la teatrul din *Lemberg*... patimile lui *Isus Christos*. Au și lipit anunțuri pe toate zidurile orașului, dar poporația creștină s'a revoltat atât de mult contra păcătoasei încercări de necinstire, încât autoritățile au dat afară din oraș pe Jidovi.

Nouă încercare de omor contra președintelui Franciei. Poliția din *Paris* a descoperit săptămîna trecută o nouă bombă cu mult mai primejdioasă. Foile parisiene scriu, că de câteva săptămîni se găsesc bombe pe toate străzile, prin cari obicinuește să treacă președintele republicei. Zi de zi sosesc la adresa președintelui *Felixe Faure* scrisori amenințătoare; poliția le ia și pe acestea în seamă la cercetare, doar' va afla pe necunoscutul reufăcător. La o zi după-ce s'a descoperit bomba sus amintită, a explodat în *Paris* o altă bombă, dar' din norocire n'a făcut nici un rău.

Oficieri osîndiți. La curtea cu jurați din *Viena* au fost osîndiți săptămîna trecută doi oficieri austriaci *Bartmann* și *Vanicsek*, cari pe bani scumpi au vîndut Rusiei niște planuri militare ale armatei noastre, din care cauză au și fost dați afară din oaste. *Bartmann* a fost osîndit la 2 ani, *Vanicsek* la 2 ani temniță grea, pedepse destul de ușoare față de un păcat mare ca și al acestor oficieri.

Regină în mănăstire. Din *Roma* (*Italia*) se anunță că regina *Adelaida*, văduva fostului rege al *Portogaliei Miguel I.*, a intrat în mănăstire. Ea va face jurământul în mănăstirea *Solesmes* din *Franta* sudică. Viitoarea călugăriță regească e de 66 ani.

Inspector de școale cinstit cu.... gârbaciul. Lucru ungurese și acesta, n'ai ce te mira! Scandalul s'a petrecut în *Măcău*. Inspectorul de școale *Klement Ferencz* a fost bătut cu gârbaciul, pe stradă în ziua mare, de o doamnă, *Molnár Albertné*. Causa bătăii a fost că inspectorul prigonia deja mai de mult pe *Molnár Evelin*, fiica acelei doamne și profesoară la o școală civilă.

Sute de mii fără stăpân. La reprezentanța cercuală din *Alsergrund* (Austria) se află deja de 30 de ani marea sumă de 406,921 fl. 23½ cr., parte în hârtii de valoare, parte în bani gata. Uriașa avere n'are.. stăpân și a rămas în urma unui medic, *Dr. Füzesy Miklos*, răposat și în 1861. Moștenitorii îndreptățiți se caută acum pe cale oficioasă, căci dacă în curs de un an, 6 luni și 3 zile nu se va anunța nici unul, averea va trece la tesaurul statului.

Mai nou.

Autonomia bisericii unite.

Marti, în 29 Iunie c. se va ține, — precum am vestit, — în Cluj conferința generală, conchemată de mai mulți fruntași români în afacerea *autonomiei bisericii române gr-cat*. Este de dorit, ca la această conferință să iee parte Români de peste tot locul, preoți și mireni, inteligență și țerani în număr cât se poate de mare.

Miercuri, în 23 Iunie c. s'a ținut *conferința episcopescă* în Blaj, despre care am vorbit în numărul trecut. Au luat parte toți patru prelații noștri gr-cat. Hotărîrea conferinței este: Români uniți se nu iee parte la *congresul catolic*.

R Î S.

Între prieteni.

— *Bună vreme ne umbă, frate Ioane, are să iase tot ce am băgat în pământ.*

— *Ba ferească Dumnezeu să iase, că eu numai alaltăieri am băgat în pământ pe soacră-mea.*

POSTA REDACȚIEI.

I. F. în București. Monografia comunei Răhău spare în curând. — Ziua examenului despre care întrebă, nu e fiesată, va fi însă pe la finea luni. Mergerea corului s'a amânat, poate până la toamnă.

I. B. în C. și V. S. în V. Cele cerute le-am expedit.

Abonent Nr. 1477. (R. n.) Nr. perdut și-l-am trimis. „Noaptea Carpatine“ nu se mai află de vândut în librării.

Pentru redacție și editură responsabil: Ioan Morariu. Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Se caută un băiat de prăvălie

cu 2—4 clase gimnastice. Doritorii au a se adresa la domnul [1483] 2—2

Romul Coțoiu,

comerciant

în Baia-de-Criș (Körösbánya).

Coase de garanție

în calitatea cea mai bună, mai fină și mai puternică la tăiat, măsurată a—b de 75, 80, 85, 90 cm. lungă

I. fiecare bucată 1 fl. 20.

II.

Ori-care coasă, dacă nu se dovedește bună la întrebuințare, se primește îndărăt. În fiecare coasă e bătut numele meu „Kröger“ și cuvântul „Garanție“. Fiecare „coasă de garanție“ este bătută înainte, cum se cade, pentru-că prin baterea greșită adese-ori și cea mai bună coasă se strică. Ciocan și nocoală de bătut coasa, în calitate garantată, muștra I. și II. costă câte 1 fl. 05 cr.

Cute, chemică, roșie, vânăie, și peatră de curățit rugina, în calitate dovedită bună recomandă.

Heinrich Kröger, ferărie,

[1976] 5—6

strada Urezului nr. 1.

Expedarea prin postă și rambursă.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, calea Arhiducele Iosif nr. 2.

Intemeiată la 1887.

Capital de acții fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.

Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

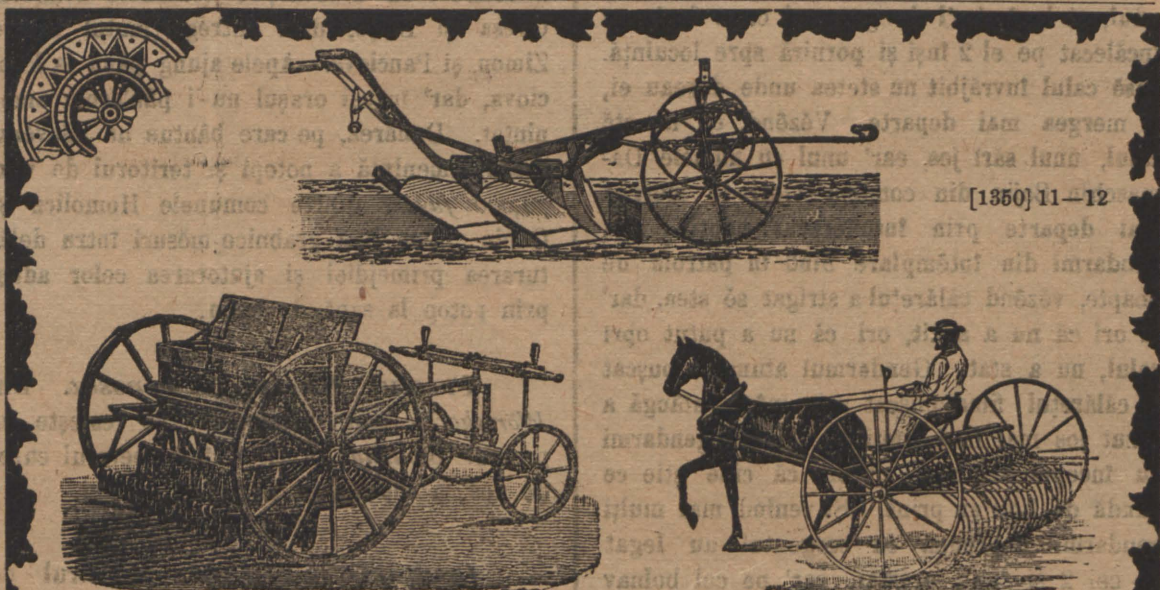
Daie de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea casei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la pesentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuesc momentan după sosirea comandei.

[862] 12—38

Direcțiunea institutului.

[1350] 11—12

Hofherr & Schrantz

fabrica de mașini agricole și turnătorie de fer în Budapesta.

Prin prezența avem onoare, a aduce la cunoștință, că am predat reprezentarea casei noastre dlui **Heinrich Kröger**, neguțetor cu ferării, Sibiu, strada Urezului nr. 1, unde vom și ave depositul de mostre de pe mașinele și uneltele agricole.

Cataloguri ilustrate trimitem la cerere franco.

Mașine de sêménat, pluguri, mașine de cosit, grape pentru fân, mașine de treierat cu mâna, moriște de curățit grâne etc., cu prețuri reduse.

Fabricatele mele

sunt in genere recunoscute de bune și ieftine!

Remontoir-nikel fl. 3.50; remontoir-argint $\frac{800}{1000}$ fl. 6.—; remontoir-anker Spiral-Brequet 15 bucăți, fl. 10.—; 16 bucăți, 1 cutioară, calpac de sticlă fl. 12.—. Orologiu deșteptător, anker, luminător, calitatea primă fl. 1.70. Regulator de tras odată pe zi fl. 5.75. Regulator de tras odată în 10 zile fl. 8.50. Catalog ilustrat de oroloage, lanțuri de oroloage, regulatoare, obiecte de aur și argint, până la cea mai fină sortă se trimite franco și gratis.

Ce nu convine, se schimbă sau se restituie prețul. [2252] 19—20

Eug. Karecker, fabrică de oroloage.

46. Bregenz (lângă lacul Boden).

Garanță de doi ani.

Librăria „Tipografeii“, soc. pe acțiuni, Sibiu.
Deposit general pentru Sibiu și giur.

Avis fumătorilor de țigarete!

Hârtia de țigarete

„**CLUB**“

este cea mai bună, mai fină, și totuși cea mai tare hârtie de țigarete.

Total liberă de glicerină.

Se poate căpeta pretutindenea.

În pachetare patentată costă 3 cr.

În pachet comun „Club exquisit“ 2 cr.

NB. Din aceeași hârtie se prepară și plăcuțele tuburi pentru țigarete.

O șatulă cu 100 de tuburi costă 18 cr.

La vânzări în mare și mai ales traficanților se dă mare rabat.

Marca de apărare e:

Un domn cu ochelari, fumând țigaretă.

Deposit general pentru Sibiu și giur (vânzare în mic și mare) la 11

Librăria societății pe acțiuni

„**Tipografia**“,

SIBIU, strada Poplăcii Nr. 15.

Deposit general pentru Sibiu și giur.

Librăria „Tipografeii“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Mare prăvălie
de
băcănie, candite, delicatose, bumbacuri etc.,
a societății comerciale

„**CONCORDIA**“

Str. Măcelarilor nr. 20.

Strada Baier nr. 1.

Edificiul „Albinei“.

vânzare în mare și mic.

Toate articolele aparținătoare sferei de băcănie, delicatose, candite și bumbacuri se pot procura cu prețurile cele mai moderate și în calitatea cea mai bună, la societatea „Concordia“.

Prăvălia noastră arangiată după recerințele moderne, numeroasele localități ce ne stau la dispoziție, precum și importul direct de mărfuri ne pun în plăcuta poziție de a corespunde tuturor așteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următoarele articole: Cafea, proaspătă de diferite soiuri, Zahar Raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuișoare, Șofran francez, Thee, făină de toți numerii, Orange, Masline, Iere negre și roșii, Șuncă, Salamă, Pești marinați (Aalfisch, heringi, ruși), brânze proaspete; Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.

Oțet de vin veritabil.

Vinuri curate și tot felul de ape minerale.

Fruete sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petroleu etc.

diferite sămânțe agronomice plombate și scutite de rocină cu prețuri foarte favorabile.

Din despărțământul de textile recomandăm următoarele: Bumbacuri de țesut, Bumbacuri franțuzești veritabile (marca D. M. & C.) albe și de diferite culori, Për, (Haras) bercă, mătăsuri de cusut în diferite culori, etc.

Așteptând numeroasele comande ale M. O. public și promițând serviciu prompt,

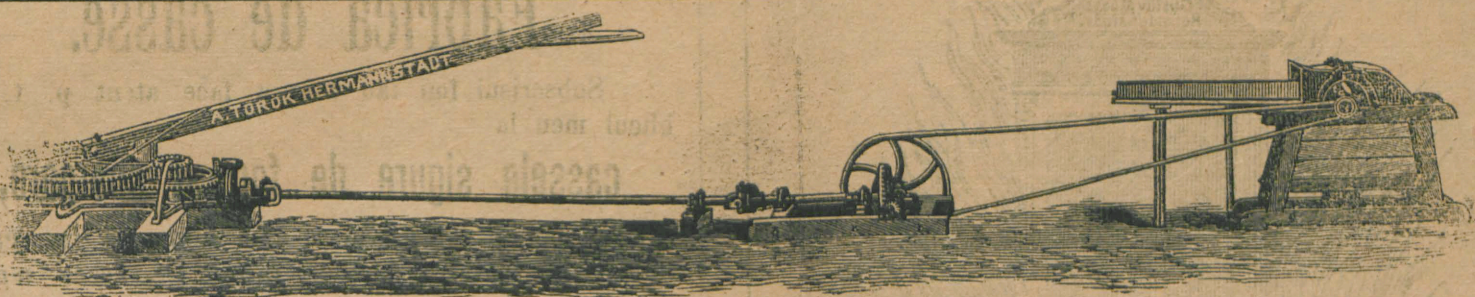
semnăm cu toată stima

„**Concordia**“,

societate comercială pe acții.

[1039] 19—

Reparaturi în grabă, bine și ieftin.

Andrei Török

fabrică de mașini agricole, **SIBIU**, strada Dumbrava nr. 1,

recomandă stimaților domni economi fabricatele sale bine cunoscute în țeară și străinătate și de multe ori premiate.

Mașini de imblătit (trierat) de mână, cu virtej (gepel), cu senturătoare de paie și cu sită, cu dungi de fer și cu curele, ciuri de sortat în 4 deosebite mărimi, triere, mașini de ales și de sortat grâul, tot felul de pluguri, mașini de tăiat paie, teasouri pentru oleiu struguri și de poame, sfarmători de cucuruz, greble, grape, pompe de ap pentru afunzimi până la 20 metri, moară pentru păsat, etc. etc.

[314] 17—26

COASE

sub garanță pentru fiecare ținută. — Lungime 70—90 cm. 1 bucată 90 cr.

Mare magazin de nicovale, foi, mașini pentru șiroafe, apoi tot felul de al'e instrumente și unelte de lipsă făurarilor și lăcătarilor.

Lista prețurilor ilustrată, gratis și franco.

Întemeiată la anul 1857.

Prețuri ieftine, serviciu solid.

Apel!

Un învățător rom. gr.-or. cu cualificațiune pedagogică și purtare morală bună, praxă de 7 ani, examene cu școlarii laudabile în fiecare an, cunoscător în ale muzicii, având destoinicia de a înființa și conduce ori ce fel de categorie de cor vocal, dorind a se strămuta, respective a se așeza în o astfel de comună care poate servi și ca centru sau cel puțin în apropierea de căile ferate să recomandă în atențiunea on. public. [1295] 4-6

Cei-ce doresc ori-și-ce fel de detalurii în privința aceasta, precum și condițiunile se staverese reciproc prin următoarea adresă:

„Arpeggio“,

Kossova. (Krassószörénym.)
sau tot sub acest titlu, prin Red. „Foi Poporului“.

Mașine de cusut Wertheim

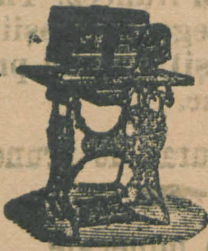
cu cusătură dublă.

Fabricat germân de clasa primă, pentru folosință în casă și în industrie, furnisor din Viena la ori-care loc din monarchia Austro-Ungară. [1069] 5-5

Mașină cu tălpi (Hocharmige) fl. 35.50

Mașine de mână (Hocharmige) fl. 31.50

Mașină Ringschiff fl. 49.—
30 de zile timp de probă 5 ani garanță.

Ori-care mașină, care în timpul de probă nu se va dovedi de corespunzătoare, o primesc îndărăt pe speșele mele.

Prospecte și mostre de cusut la cerere se dau gratis.

Casă de mașine de cusut.

Louis Strauss

Firmă improtocolată.

Furnisor al

„Reuniunii amplotiaților c. r. de stat“.

Viena, IV., calea Margarethen nr. 12/bl.

Sunt veselă, de a-ți putea împărtași, că mașina a sosit într'o stare cu totul bună și că sunt mulțumită în mod extraordinar. Voi recomanda bucuroși și cu rivnă mașinele d-tale în cercurile cunoscuților mei

Cluj (Ardeal), luna lui Februarie 1897.

D. v. F., soția de maior.

IULIU ERŐS,

str. Cisnădiei 3. SIBIU. str. Cisnădiei 3.

Edificiul băncii „Transilvania“.

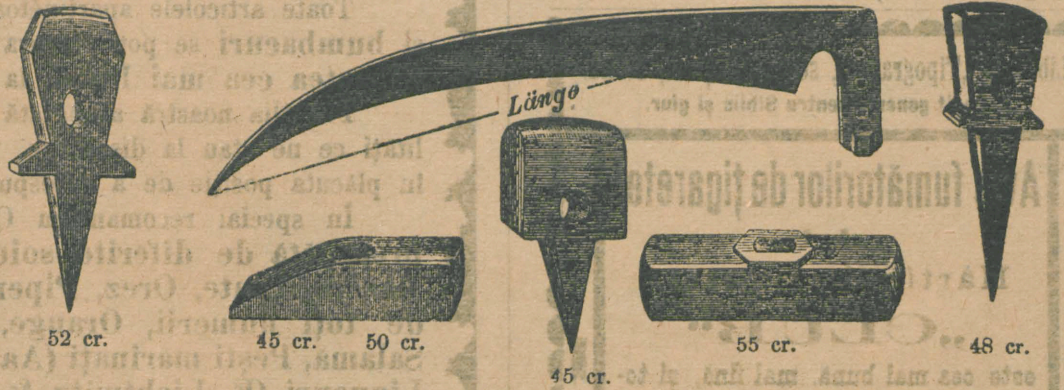

Cel mai ieftin isvor de procurare, cel mai mare deposit în toate soiurile. Oroloage, lanțuri de oroloage, giuvaiere, obiecte de aur și argint, cercei, inele, brățare, lanțuri de gât, broșuri, brățare cu orologiu, garnituri și decoruri de masă în aur și argint curat. [1151] 10-38

Obiecte optice! — Atelier bun de orologer.

Comandele din afară se execută prompt și conștientios.

Coase și unelte de bătut coasele

sub garanță pentru fiecare ținută.

Semnul

C. F. J.

COASE

Semnul

C. F. J.

lungime	70	75	80	85	90 cm.
1 bucată	— .80	— .80	— .80	1.—	1.—

Din cele bătute costă bucată cu 10 cr. mai mult. Prețurile uneltelor de bătut coasele sunt alăturate la figuri.

Coasele și uneltele de bătut, cari sunt necorespunzătoare se iau îndărăt, respective se schimbă, chiar și dacă au fost folosite.

Carol F. Jickeli, Sibiu.

La cumpărare de 10 bucăți de coase, o coasă se dă gratis. În un pachet de 5 chlg. măsurat lungimii coaselor, 6-8 bucăți, pentru care portul postal dimpreună cu timbrul de fracht și provisiunea este 27 cr. în depăr-tarea zonei prime, 42 cr. în toate celelalte zone.

Fier în razi din Hunedoara (Kudsir)

depou bogat asortat.

[1418] 3-

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. pu-blicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe din-afară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în co-mercii, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e pan-țerate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserici și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Gustav Moess,

[602] 15-24

fabrică de casse în Sibiu,
strada Poplăcii-mare Nr. 8.